

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2017)

Opgave Ministerie van Financiën en Ministerie van Defensie

Validering nota 'In belang van Nederland' (19 september 2013)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van Financiën en Defensie</p> <p>We bevelen aan binnen afzienbare tijd voorstellen te doen om de volgende kwestie het hoofd te bieden:</p> <p>1. Terugbrengen van de spanning op de investeringsbegroting 2013.</p>	<p>De ministeries van Defensie en van Financiën zullen hun inspanningen voortzetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren. Voor de begrotingsbehandeling 2014 zal de Kamer hierover een plan van aanpak ontvangen. De eerste contouren van het financieel inzicht in de belangrijkste wapensystemen in de ontwerpbegroting van 2015 worden gepresenteerd.</p>	<p>Met instemming constateren we dat de ministers van Defensie en van Financiën aangeven hun inspanningen voort te zullen zetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren.</p>	<p>DEF - Actie is afgerond¹</p> <p>FIN - Actie is afgerond²</p>
<p>Aan de ministers van Financiën en Defensie</p> <p>We bevelen aan binnen afzienbare tijd voorstellen te doen om de volgende kwestie het hoofd te bieden:</p> <p>2. het opstellen van plannen ter invulling van reeds ingeboekte bezuinigingen (ook: 'ambitie-delta').</p>	<p>De ministeries van Defensie en van Financiën zullen hun inspanningen voortzetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren. Voor de begrotingsbehandeling 2014 zal de Kamer hierover een plan van aanpak ontvangen. De eerste contouren van het financieel inzicht in de belangrijkste wapensystemen in de ontwerpbegroting van 2015 worden gepresenteerd.</p>	<p>Met instemming constateren we dat de ministers van Defensie en van Financiën aangeven hun inspanningen voort te zullen zetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren.</p>	<p>DEF - Actie is afgerond³</p> <p>FIN - Actie is afgerond⁴</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van Financiën en Defensie</p> <p>We bevelen aan binnen afzienbare tijd voorstellen te doen om de volgende kwestie het hoofd te bieden:</p> <p>3. Aanscherpen beeld van het daadwerkelijk te verwachten kasritme.</p>	<p>De ministeries van Defensie en van Financiën zullen hun inspanningen voortzetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren. Voor de begrotingsbehandeling 2014 zal de Kamer hierover een plan van aanpak ontvangen. De eerste contouren van het financieel inzicht in de belangrijkste wapensystemen in de ontwerpbegroting van 2015 worden gepresenteerd.</p>	<p>Met instemming constateren we dat de ministers van Defensie en van Financiën aangeven hun inspanningen voort te zullen zetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren.</p>	<p>DEF - Actie is in uitvoering⁵</p> <p>FIN - Actie is in uitvoering⁶</p>
<p>Aan de ministers van Financiën en Defensie</p> <p>We bevelen aan binnen afzienbare tijd voorstellen te doen om de volgende kwestie het hoofd te bieden:</p> <p>4. Nader uitwerken van de nieuwe financiële spelregels door Defensie en Financiën (bijvoorbeeld rond onbeperkte eindejaarsmarge).</p>	<p>De ministeries van Defensie en van Financiën zullen hun inspanningen voortzetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren. Voor de begrotingsbehandeling 2014 zal de Kamer hierover een plan van aanpak ontvangen. De eerste contouren van het financieel inzicht in de belangrijkste wapensystemen in de ontwerpbegroting van 2015 worden gepresenteerd.</p>	<p>Met instemming constateren we dat de ministers van Defensie en van Financiën aangeven hun inspanningen voort te zullen zetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren.</p>	<p>DEF - Actie is afgerond⁷</p> <p>FIN - Actie is afgerond⁸</p>
<p>Aan de ministers van Financiën en Defensie</p> <p>We bevelen aan binnen afzienbare tijd voorstellen te doen om de volgende kwestie het hoofd te bieden:</p> <p>5. Verder ontwikkelen en implementeren van de systematiek van Life Cycle Costing.</p>	<p>De ministeries van Defensie en van Financiën zullen hun inspanningen voortzetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren. Voor de begrotingsbehandeling 2014 zal de Kamer hierover een plan van aanpak ontvangen. De eerste contouren van het financieel inzicht in de belangrijkste wapensystemen in de ontwerpbegroting van 2015 worden gepresenteerd.</p>	<p>Met instemming constateren we dat de ministers van Defensie en van Financiën aangeven hun inspanningen voort te zullen zetten om de komende jaren de financiële onderbouwing verder te versterken, het meerjarige inzicht in investeringen en exploitatie van de wapensystemen te vergroten en de informatievoorziening hierover aan de Kamer te verbeteren.</p>	<p>DEF - Actie is in uitvoering⁹</p> <p>FIN - Actie is in uitvoering¹⁰</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de minister van Defensie</p> <p>Stel een helder risico-overzicht op en informeer aan de hand hiervan de Tweede Kamer periodiek over de ontwikkeling van de risico's, bijvoorbeeld in de jaarrapportages</p> <p>Vervanging F-16 die de minister van Defensie periodiek naar de Tweede Kamer stuurt.</p> <p>We attenderen de minister van Defensie op de risicoreservering die voor de HSL-zuid en de Betuweroute was ingesteld, waarbij het toenmalige Ministerie van Verkeer en Waterstaat (nu Ministerie van Infrastructuur en Milieu) destijds een tabel heeft opgesteld waarin alle risico's van de projecten waren geïnventariseerd en waarop werd bijgehouden in hoeverre de risico's nog opgeld deden (Algemene Rekenkamer, Risicoreservering HSL-Zuid en Betuweroute, 2007). Aan de hand daarvan kon goed worden geïllustreerd in hoeverre de risicoreservering toereikend was, nog nodig was of kon vrijvallen.</p>	<p>Zoals de Algemene Rekenkamer aanbeveelt, zal Defensie gebruikmaken van de ervaringen bij grote infrastructuurprojecten van de overheid.</p>		<p>DEF - Actie is afgerond¹¹</p>

1 Begroting Defensie 2015, Begroting Defensie 2016.

2 Begroting Defensie 2015, Begroting Defensie 2016.

3 Begroting Defensie 2014, Begroting Defensie 2015.

4 Begroting Defensie 2014, Begroting Defensie 2015.

5 Plan van aanpak Financiële Duurzaamheid. Laatste stand van zaken is opgenomen in het jaarverslag Defensie over 2016: 5. Verdere versterking van de financiële duurzaamheid In het kader van het groeitraject financiële duurzaamheid werkt Defensie toe naar een realistisch evenwicht tussen doelstellingen, capaciteiten en middelen. Problemen zijn onderkend en verbeteringen zijn in gang gezet. Concreet werd er dit jaar gewerkt aan een ontwikkeling naar: • een toekomstbestendige sturing op de bedrijfsvoering, waarbij het realiseren van de inzetbaarheids- en gereedheidsdoelstellingen binnen de beschikbaar gestelde middelen voorop staat; • een robuuste, duurzame (meerjarige) begroting gebaseerd op de inzetbaarheids- en gereedheidsdoelstellingen. Daarbij moet sprake zijn van solide ramingen en een optimale samenhang tussen investeringen en exploitatie; • inzicht in de levensduurkosten van wapensystemen waarbij inzichtelijk is welk effect meerkosten zullen hebben op de beschikbaarheid van wapensystemen. Bovendien biedt dit een basis voor onderhoud- en inkoopscenario's. • een ERP-systeem dat inzicht biedt in zowel instandhoudingsuitgaven als de daaraan ten grondslag liggende exploitatiekosten en genor-meerde gebruiks- en verbruikscijfers per wapensysteem. In het afgelopen jaar zijn de volgende stappen gezet: • De ramingsystematiek en het risicomanagement van investeringen zijn gestandaardiseerd. Er wordt geïnvesteerd in de kennis en deskundigheid van de medewerkers die met deze nieuwe standaarden werken. • Het vraagstuk van de ontwikkeling van materieel- en munitieprijsen in verhouding tot de uitgekeerde prijsbijstelling en het effect van valutakoerswisselingen is onder de aandacht gebracht van de Studiegroep Begrotingsruimte. Beide vraagstukken hebben invloed op de betaalbaarheid van de krijgsmacht en op de stabiliteit van de Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 34 725 X, nr. 1 20 planningsprocessen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is om die reden op verzoek van Defensie een onderzoek begonnen naar het vermoeden dat prijzen van defensiematerieel systematisch afwijken van de algemene prijsindex (Kamerstuk 27 830, nr. 172). Het betreft een gedetailleerd onderzoek om een defensiespecifieke prijsindex te ontwikkelen, waarbij de prijsontwikkeling van specifieke goederen en diensten in kaart wordt gebracht. Het onderzoek kent twee fases. In de eerste fase onderzocht het CBS de praktische en statistische mogelijkheden voor het ontwikkelen van een index voor Defensie. Op basis van de onderzoeksresultaten van de eerste fase is besloten een defensiespecifieke index te ontwikkelen voor de jaren 2011 tot en met 2015. Afhankelijk van de onderzoeksresultaten van de tweede fase worden mogelijke vervolgstappen gezien. Zo kan bijvoorbeeld worden gekeken of de ontwikkeling van een toekomstgerichte index zinvol en haalbaar is. Het kabinet heeft voorts eenmalig € 40 miljoen vrijgemaakt voor een reservering op de defensiebegroting ten behoeve van valutaschommelingen. • In lijn met het IBO Wapensystemen voert Defensie voor eind 2018 instandhoudingsanalyses uit, gericht op het verbeteren van de materiële gereedheid en het kosteninzicht. In 2016 heeft Defensie voor drie wapensystemen analyses uitgevoerd (Kamerstuk 33 763, nr. 109). De ervaring die is opgedaan is verwerkt in de aanpak voor de overige wapensystemen.

6 Toelichting: - Defensie werkt continu aan het vergroten van het kosteninzicht en het verbeteren van ramingen en risicobeheer. - Defensie heeft specifieke instructies opgesteld voor o.a. kostenbatenanalyses, ramingsystematiek en risicomanagement. - Daarnaast voert Defensie instandhoudingsanalyses uit, waarbij de kostendrijvers voor verschillende capaciteiten in kaart zijn gebracht.

7 Begroting Defensie 2014, Begroting Defensie 2015.

8 Begroting Defensie 2014, Begroting Defensie 2015.

9 Inzicht in kosten en uitgaven van wapensystemen en plan van aanpak daarvoor (Kamerstuk (33 763 nr. 27)). Laatste stand van zaken is opgenomen in het jaarverslag Defensie over 2016, pag 20/21: 5. Verdere versterking van de financiële duurzaamheid In het kader van het groeitraject financiële duurzaamheid werkt Defensie toe naar een realistisch evenwicht tussen doelstellingen, capaciteiten en middelen. Problemen zijn onderkend en verbeteringen zijn in gang gezet. Concreet werd er dit jaar gewerkt aan een ontwikkeling naar: • een toekomstbestendige sturing op de bedrijfsvoering, waarbij het realiseren van de inzetbaarheids- en gereedheidsdoelstellingen binnen de beschikbaar gestelde middelen voorop staat; • een robuuste,

duurzame (meerjarige) begroting gebaseerd op de inzetbaarheids- en gereedheidsdoelstellingen. Daarbij moet sprake zijn van solide ramingen en een optimale samenhang tussen investeringen en exploitatie; • inzicht in de levensduurkosten van wapensystemen waarbij inzichtelijk is welk effect meerkosten zullen hebben op de beschikbaarheid van wapensystemen. Bovendien biedt dit een basis voor onderhoud- en inkoopscenario's. • een ERP-systeem dat inzicht biedt in zowel instandhoudingsuitgaven als de daaraan ten grondslag liggende exploitatiekosten en genor-meerde gebruiks- en verbruikscijfers per wapensysteem. In het afgelopen jaar zijn de volgende stappen gezet: • De ramingsystematiek en het risicomanagement van investeringen zijn gestandaardiseerd. Er wordt geïnvesteerd in de kennis en deskundigheid van de medewerkers die met deze nieuwe standaarden werken. • Het vraagstuk van de ontwikkeling van materieel- en munitieprijsen in verhouding tot de uitgekeerde prijsbijstelling en het effect van valutakoerswisselingen is onder de aandacht gebracht van de Studiegroep Begrotingsruimte. Beide vraagstukken hebben invloed op de betaalbaarheid van de krijgsmacht en op de stabiliteit van de Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 34 725 X, nr. 1 20 planningsprocessen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is om die reden op verzoek van Defensie een onderzoek begonnen naar het vermoeden dat prijzen van defensiematerieel systematisch afwijken van de algemene prijsindices (Kamerstuk 27 830, nr. 172). Het betreft een gedetailleerd onderzoek om een defensiespecifieke prijsindex te ontwikkelen, waarbij de prijsontwikkeling van specifieke goederen en diensten in kaart wordt gebracht. Het onderzoek kent twee fases. In de eerste fase onderzocht het CBS de praktische en statistische mogelijkheden voor het ontwikkelen van een index voor Defensie. Op basis van de onderzoeksresultaten van de eerste fase is besloten een defensiespecifieke index te ontwikkelen voor de jaren 2011 tot en met 2015. Afhankelijk van de onderzoeksresultaten van de tweede fase worden mogelijke vervolgstappen gezien. Zo kan bijvoorbeeld worden gekeken of de ontwikkeling van een toekomstge-richte index zinvol en haalbaar is. Het kabinet heeft voorts eenmalig € 40 miljoen vrijgemaakt voor een reservering op de defensiebegroting ten behoeve van valutaschommelingen. • In lijn met het IBO Wapensystemen voert Defensie voor eind 2018 instandhoudingsanalyses uit, gericht op het verbeteren van de materiële gereedheid en het kosteninzicht. In 2016 heeft Defensie voor drie wapensystemen analyses uitgevoerd (Kamerstuk 33 763, nr. 109). De ervaring die is opgedaan is verwerkt in de aanpak voor de overige wapensystemen.

10 Toelichting: - Defensie werkt aan de implementatie van life cycle costing (LCC) in de hele organisatie. - Hiervoor werkt Defensie toe naar een ERP-systeem dat inzicht biedt in zowel de instandhoudingsuitgaven als de daaraan ten grondslag liggende exploitatiekosten en genormeerde gebruiks- en verbruikscijfers per wapensysteem. - Zie ook Kamerstuk 33763, nr. 109 voor de aanpak en een overzicht van lopende initiatieven.

11 'Voorgangsrapportage F-35 van september 2015, Kamerstuk 26 488, nr. 393'.